

Klagenemnda for krav om kompensasjon og billighetserstatning
for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i
internasjonale operasjoner

Unntatt off., jf. offl § 13.1 jf. fvl § 13.1

VEDTAK

Klagesak nr.: 20/2015

Klager: [REDACTED]

Klagers prosessfullmektig: Advokat John Tuflått

Klagen gjelder: Krav om kompensasjon etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning

Beslutningsdato: 13. juni 2016

I behandlingen har deltatt: Anne Stine Eger Mollestad
Marianne Abeler
Claus Brynildsen
Trond Jørgensen

Konklusjon: Klagen tas ikke til følge. Saksomkostninger i anledning klagen dekkes i sin helhet.

1. Sammendrag av sakens faktiske sider

Klagen gjelder krav etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner (kompensasjonsforskriften).

██████████, heretter kalt skadelidte, tjenestegjorde i ██████████ i perioden oktober ████████ til mars ████████. Etter tjenesten opplevde han problemer med konsentrasjonen og søvn, og hevder at hendelser under tjenesten har medført at han i dag har psykiske problemer.

Skadelidte er født ██████████, og har tre søsken, hvorav en bror og to søstre. Forholdet til faren og moren fra barndommen beskrives som dysfunksjonelt, og det beskrives blant annet at han fikk mye kritikk og tilsnakk. Han gikk på krykker fra han var 6 år til han var 10 år på grunn av en lidelse i hoftene, og ble av den grunn mye mobbet.

Etter ungdomskolen begynte han på ██████████, men sluttet etter 3 måneder, grunnet manglende interesse. Han arbeidet etter dette på forskjellige lager, før han begynte å førstegangstjenesten i ████████. Etter førstegangstjenesten begynte han igjen med lagerarbeid. I juli ████████ skrev han under på en beredskapskontrakt for FN-tjeneste, og ble kalt inn rett etterpå.

Skadelidte beskriver tiden etter tjenesten som en tid der han ikke klarte å slappe av. Det var en tid med mye festing og mye alkohol. Skadelidte hadde også mange forskjellige jobber. Blant annet tok han over et hospits med en kamerat i ████████. Han forteller om at han en gang ble truet av en av beboerne med hagle. I ████████ flyttet han til Spania for å drive et hotell, men han fikk aldri åpnet hotellet før han måtte gi seg. I ████████ overtok han et hotell i ████████ i ████████, men gav seg fort med dette også. Som en følge av dette fikk han stor gjeld, som ble en byrde for han videre.

Ut over ████████-tallet jobbet han som assistent ved en spesialskole i ████████, i en periode fra ████████-██████████. Deretter begynte han som leder av en ██████████. I ████████ får han diagnosen nedforhetsfølelse hos sin fastlege, etter å ha møtt veggen både hjemme og i jobben. Han blir sykemeldt over en lengre periode. Han har et symptomtrykk ut over ████████-tallet i form av depresjoner, kroppslige plager, tvangssymptomer, fremmedgjøring og sårbarhet.

Det er i anledning saken innhentet en spesialisterklæring fra psykologspesialist Trond Ivar Hegge. Han skriver blant annet i sin erklæring at «*I denne saken er det utfordrende å konkludere rundt årsakssammenhengen. Det foreligger ingen samtidig dokumentasjon fra helsepersonell på at han sleit med plager etter ██████████ (...) Årsaksbilde her er svært komplekst. Etter min oppfatning kan det grovt skisseres slik; familieforholdene under oppveksten i kombinasjon med hoftelidelsen fører til mobbing, som gir han en knekk i selvtilliten, noen traumatiske påkjenninger, og en noe dårlig fungerende personlighetsstil. Alle disse symptomene får mer enn doblet sitt innhold under ██████████-oppholdet. Artrosene senere gjør også livet tungt for han. Det synes derfor som at det er over 50 % sannsynlig at årsakene til hans plager i vesentlig grad skyldes påkjenningene han opplevde i ██████████*».

Videre skriver han avslutningsvis; «*Dette er en sak hvor manglende dokumentasjon og varierende opplysninger gjør at undertegnede føler seg mer usikker enn vanlig på konklusjonen. Det er forsøkt å redegjøre for dette i erklæringen, slik at SPK kan ta dette med i vurderingen. Ut fra mitt skjønn vurderer jeg hans invaliditetsgrad i dag å ligge på omtrent 45 %. Hans inngangsinvaliditet vurderes til å være omtrent 10 % av dette, og omtrent 5 % skyldes følger av artrosen og andre*

plager. Selv om 10 % skyldes forhold som ikke har noe med tjenesten i [REDACTED] å gjøre, er det antagelig et moment i skadelidtes favør at han ble akseptert som soldat til tjenesten slik han var».

Skadelidte er tilkjent uførepensjon med en uføregrad på 100 % fra 1. august 2013.

Statens pensjonskasse har i vedtak av 5. juni 2014 innvilget skadelidte kompensasjon etter forskrift 22.12.2009 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner med 35 G. I forbindelse med vurdering av kravet under 65 G har SPK gitt skadelidte avslag. Statens pensjonskasse finner det ikke tilstrekkelig bevist at hans reduserte helsetilstand er en følge av hans FN-tjeneste mer enn 20 år tidligere. Dermed er det heller ikke sannsynliggjort at hans ervervsuførhet kan tilskrives FN-tjenesten.

Skadelidtes advokat har på vegne av skadelidte påklaget vedtaket i brev av 15. august 2014. SPK har ikke funnet grunn til å omgjøre sitt vedtak, og saken er sendt frem for klagebehandling.

Skadelidtes og hans advokat møtte for Klagenemnda. Statens pensjonskasse var også tilstede.

2. Klagenemndas vurdering

Rett på ytelse etter kompensasjonsforskriften forutsetter at man er påført en varig psykisk belastningsskade som følge av tjenestegjøring i internasjonal operasjon. Videre må den psykiske belastningsskaden ha medført varig ervervsmessig uførhet, jf. forskriften § 3 første ledd.

Kravene til årsakssammenheng utledes av betingelseslæren. Etter betingelseslæren vil den psykiske belastningsskaden være årsak til skadelidtes ervervsuførhet dersom den har vært en nødvendig og tilstrekkelig betingelse for uførhetens inntreden. Det er skadelidte som bærer bevisbyrden for at tjenesten er en nødvendig og tilstrekkelig betingelse for skaden og dens følger.

Kravet til årsakssammenheng er ikke oppfylt dersom det foreligger andre selvstendige årsaker til uførhet. I den sammenheng presiseres det at det etter gjeldende erstatningsrett ikke er grunnlag for forholdsmessig oppdeling av erstatningskravet.

Det foreligger flere spesialisterklæringer i saken. Erklæringen fra psykologspesialist Hegge er den eneste som er innhentet etter mandatet angitt i forskriften. Han skriver i sin erklæring at skadelidte har en psykisk lidelse i form av PTSD. Han finner videre, under betydelig tvil, at det er årsakssammenheng mellom lidelsen og FN-tjenesten. Varig medisinsk uførhet ble satt til 45 %. Han finner også at skadelidte hadde en inngangsinvaliditet, som skyldes andre forhold enn tjenesten, og anslår denne skjønnsmessig til 10 %.

I den foreliggende dokumentasjon i saken fremgår det at skadelidte har et sammensatt sykdomsbilde med blanding av somatiske og psykiske plager. Nemnda viser blant annet til at skadelidtes psykiske plager første gang er beskrevet i [REDACTED], og uten at dette knyttes opp mot opplevelser fra skadelidtes tjenestetid i Libanon. I den foreliggende dokumentasjonen tyder mye på at skadelidte fungerte tilsynelatende bra i etterkant av tjenesten, men at hans psykiske problemer startet i forbindelse med hans økonomiske problemer i etterkant av en mislykket hoteldrift på [REDACTED]-tallet. Han opplevde da søvnproblemer og depresjon, som langsomt men sikkert økte i intensitet.

Etter nemndas syn foreligger det ingen tidsnære beviser som tilsier at skadelidte hadde psykiske plager etter hendelser fra tjenesten i [REDACTED]. Det vises i den sammenheng til Rt. 2005 s. 1050 avsnitt 26 følgende, hvor Høyesterett uttaler:

«Jeg skal deretter si noe generelt om bevisbedømmelsen i saker av denne karakter, før jeg går inn i den konkrete vurdering av bevisene i saken. Når bevis, fortrinnsvis forklaringer eller nedtegnelser fra involverte personer, trekker i forskjellig retning, er det viktig å være klar over at bevis vil kunne ha ulik kvalitet og vekt, jf. Rt-1998-1565 på side 1570. Det heter her:

«Særlig viktig ved bevisbedømmelsen vil være nedtegnelser foretatt i tid nær opp til den begivenhet eller det forhold som skal klarlegges, og da spesielt beskrivelser foretatt av fagfolk nettopp for å få klarlagt en tilstand. Dette vil gjelde blant annet nedtegnelser i legejournaler om funn og om de symptomer pasienten har ved undersøkelsen eller behandlingen. Svakere bevisverdi vil for eksempel opplysninger fra pasient til lege ha hvis opplysningene gjelder pasientens tilstand på et vesentlig tidligere tidspunkt enn tidspunktet for den aktuelle konsultasjon. Opplysninger fra parter eller vitner med binding til partene som er gitt etter at tvisten er oppstått, og som står i motstrid eller endrer det bildet som mer begivenhetsnære og uavhengige bevis gir, vil det som oftest være grunn til å legge mindre vekt på, jf. her - om bevisbedømmelsen på et annet rettsområde - Rt-1995-821.»

Det er typisk for denne saken at det foreligger få bevis som er blitt til før tragedien var et faktum. Det foreligger også få bevis fra den nærmeste tiden etter at sykdommen hadde utviklet seg til eklampsi, og som er upåvirket av de implisertes nærhet til begivenhetsutviklingen. Denne nærhet har naturlig nok en tendens til å farge disse personers fremstilling av saken, det være seg den syke selv, familie eller helsepersonell som kan komme i en ansvarsposisjon.

På denne generelle bakgrunn legger jeg, på samme måte som tingretten, særlig stor vekt på jordmors nedtegnelser i journalen samme dag som hun hadde vært på hjemmebesøk hos A. For meg har det også betydning hva ambulanspersonell og sykehuspersonale har notert dagen etterpå, på grunnlag av hva de observerte eller eventuelt fikk meddelt av den syke selv.

Jeg finner her grunn til å presisere at når flere av konklusjonene til den sakkyndige professor Haram ikke følges, er det fordi de bygger på en stillingtagen til hendelsesforløpet som etter min mening følger av en annen bevisbedømmelse enn den jeg - etter de nettopp refererte retningslinjene - finner riktig. Jeg viser her også til tingrettens dom, side 24»

Psykologspesialist Hegge bygger i stor grad sine vurderinger på skadelidtes subjektive fremstilling av symptomer og årsaker. Han har i mindre grad sett hen til tidsnær dokumentasjon, der de nedtegnelser som knytter seg til skadelidtes psykiske plager ikke er satt i sammenheng med tjenesten i det hele tatt. Dette kommer først inn som en mulig årsak i 2012, og etter at den særskilte kompensasjonsordningen er etablert. Nemnda viser også til at vurderingen fra dr. Hegge er skrevet med betydelig usikkerhet, noe han selv påpeker i erklæringen sin, og at diagnosen han setter i form av en PTSD baserer seg på en vurdering av kriteriene for diagnosen som alle er avsagt under sterk tvil.

Skadelidte har for nemnda hevdet at hans psykiske plager skyldes tjenesten. Han var under møtet særdeles forbeholden med å beskrive hva han eventuelt hadde vært utsatt for og han skiller i liten grad mellom hva han selv kan ha opplevd og hva andre har opplevd.

Nemnda finner ikke holdepunkter for at skadelidtes nåværende plager skyldes tjenesten. Det er ingen støtte for dette i den underliggende dokumentasjonen. Den sakkyndige bygger alene på skadelidtes angivelse av symptomer og årsak, men uttrykker sterk tvil. Kravet etter forskriften er at det er sannsynlighetsovervekt for at tjenesten er årsak til dagens ervervsuførhet. For

nemnda fremstår det ikke tilstrekkelig sannsynliggjort at han har en psykisk belastningsskade som følge av tjenesten. En slik sammenheng har ingen støtte i den foreliggende dokumentasjon. Den sakkyndiges erklæring synes å bygge på at han ikke kan utelukke at tjenesten kan ha påført skadelidte psykiske plager. Nemnda bemerker at det rettslig sett er langt mellom å utelukke tjenesten som årsak og å se den som sannsynlig årsak til dagens ervervsuførhet.

SPKs vedtak blir etter dette å stadfeste. Klagen tas ikke til følge.

For klageomgangen er det fremsatt krav om dekning av utgifter til juridisk bistand stort kr. 42 431,- inkl. mva. Kravet gjelder en tidsbruk på 17 timer og 15 minutter. Nemnda bemerker at kravet er høyt. I henhold til forskrift av 24. juni 2011 om klagenemnda § 11, dekkes rimelige og nødvendige utgifter til juridisk bistand i anledning klageomgangen. Nemnda har under noe tvil kommet til at salærkravet dekkes i sin helhet

3. Konklusjon

Klagen tas ikke til følge. SPKs vedtak stadfestes.

Vedrørende saksomkostninger for klageomgangen skal SPK utbetale kr. 42.431,- inkl. mva.

Vedtaket er enstemmig.

Oslo, 19. juli 2016

Anne Stine Eger Mollestad
Leder av klagenemnda